

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

16 maart 2000

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van het Strafwetboek,
inzake roofmoord**

(ingediend door de heer Servais Verherstraeten)

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

16 mars 2000

PROPOSITION DE LOI

**modifiant le Code pénal
en ce qui concerne le meurtre pour vol**

(déposée par M. Servais Verherstraeten)

SAMENVATTING

Wanneer doodslag gepleegd wordt om diefstal te vergemakkelijken of om de straffeloosheid ervan te verzekeren, is, luidens het Strafwetboek, de diefstal het hoofdfeit en de doodslag een verzwarende omstandigheid. Doordat het misdrijf als diefstal omschreven wordt, kan, luidens hetzelfde wetboek, een persoon die er zich schuldig aan maakt ten nadele van een familielid, niet strafrechtelijk veroordeeld worden voor het plegen van dit misdrijf. Voorts doet de betrokken bepaling problemen rijzen wanneer verscheidene personen deelnemen aan het misdrijf en niet kan bewezen worden wie van hun de fatale slagen toegebracht heeft, aldus de indiener.

Met zijn wetsvoorstel beoogt hij het bedoelde misdrijf, dat ook roofmoord genoemd wordt, onder te brengen bij de in het Strafwetboek opgesomde misdaden en wanbedrijven tegen personen, waardoor familieleden die zich schuldig maken aan het misdrijf niet langer straffeloos blijven. Voorts moeten verscheidene personen die aan het misdrijf deelnemen, als medeplichtige kunnen gestraft worden, ook al is niet bewezen wie de doodslag werkelijk gepleegd heeft.

RÉSUMÉ

Lorsqu'un meurtre est commis pour faciliter le vol ou pour en assurer l'impunité, le Code pénal considère le vol comme le fait principal et le meurtre comme une circonstance aggravante. L'infraction étant qualifiée de vol, une personne qui s'en rend coupable au préjudice d'un membre de sa famille ne peut, aux termes du Code précité, être condamnée sur le plan pénal pour cette infraction. L'auteur souligne par ailleurs que la disposition visée soulève des problèmes lorsque différentes personnes participent à l'infraction et qu'il est impossible d'établir qui a porté les coups fatals.

L'auteur de la présente proposition vise à faire inscrire l'infraction concernée parmi les crimes et délits contre des personnes énumérés dans le Code pénal, de sorte que des membres de la famille qui se rendent coupables de l'infraction ne puissent plus rester impunis. Il doit, en outre, être possible de punir en tant que complices les différentes personnes qui participent à l'infraction, même s'il est impossible d'établir qui a réellement porté le coup mortel.

AGALEV-ECOLO	:	Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
CVP	:	Christelijke Volkspartij
FN	:	Front National
PRL FDF MCC	:	Parti Réformateur libéral - Front démocratique francophone-Mouvement des Citoyens pour le Changement
PS	:	Parti socialiste
PSC	:	Parti social-chrétien
SP	:	Socialistische Partij
VLAAMS BLOK	:	Vlaams Blok
VLD	:	Vlaamse Liberalen en Democraten
VU&ID	:	Volksunie&ID21

Afkortingen bij de nummering van de publicaties :

DOC 50 0000/000: Parlementair document van de 50e zittingsperiode +
het nummer en het volgnummer

QRVA : Schriftelijke Vragen en Antwoorden
HA : Handelingen (Integraal Verslag)
BV : Beknopt Verslag
PLEN : Plenum
COM : Commissievergadering

Abréviations dans la numérotation des publications :

DOC 50 0000/000 : Document parlementaire de la 50e
législature, suivi du n° et du n° consécutif

QRVA : Questions et Réponses écrites
HA : Annales (Compte Rendu Intégral)
CRA : Compte Rendu Analytique
PLEN : Séance plénière
COM : Réunion de commission

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen :
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be
e-mail : alg.zaken@deKamer.be

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes :
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.laChambre.be
e-mail : aff.generales@laChambre.be

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Artikel 475 van het Strafwetboek is een zeer belangrijk artikel voor de veiligheid van de burgers. Het bestraft de zogenaamde roofmoord. Het luidt als volgt : « Doodslag, gepleegd om diefstal of afpersing te vergemakkelijken of om de straffeloosheid ervan te verzekeren, wordt gestraft met levenslange opsluiting.»

Drie misdadigers overvallen een geldtransport, doden één of meer geldkoeriers en stelen geld en waardepapieren. De feiten zijn bewezen nadat er duidelijke sporen van de daders werden vastgesteld. De diefstal van het geld wordt eveneens bewezen. Alleen de belangrijke vraag wie de fatale slagen heeft toegebracht blijft onbeantwoord. Zullen de daders alleen gestraft worden wegens diefstal met geweld en inbraak (strafbaar met opsluiting van vijftien jaar volgens artikel 471 van het Strafwetboek) ? Zal de dood van het slachtoffer beperkt bestraft blijven, vermits de daders niet gestraft kunnen worden wegens doodslag (strafbaar met levenslange dwang-arbeid volgens artikel 393 van het Strafwetboek) vermits niet kan bewezen worden wie de doodslag heeft gepleegd ? De hoven van assisen lossen het netelige probleem op door de drie daders te veroordelen wegens medeplichtigheid aan roofmoord (strafbaar met opsluiting van dertig jaar volgens de artikelen 69, 80 en 475 van het Strafwetboek).

Er zal een probleem ontstaan zodra een lid van de groep overvallers een afstammeling is van het slachtoffer, of een andere persoon bedoeld in artikel 462 van het Strafwetboek.

Artikel 462 van het Strafwetboek bepaalt : « Diefstallen gepleegd door een gehuwde ten nadele van zijn echtgenoot, door een weduwnaar of een weduwe wat zaken betreft die aan de overleden echtgenoot hebben toebehoord, door afstammelingen ten nadele van hun bloedverwanten in de opgaande lijn, door bloedverwanten in de opgaande lijn ten nadele van hun afstammelingen, of door aanverwanten in dezelfde graden, geven alleen aanleiding tot burgerrechtelijke vergoeding.

Ieder ander persoon die aan deze diefstallen deelneemt of die de gestolen voorwerpen of een gedeelte ervan heelt, wordt gestraft alsof de vorige bepaling niet bestond .»

Een kleinzoon van het slachtoffer zal zich niet schuldig kunnen maken aan diefstal van de goederen van zijn grootvader. Hij loodst twee vrienden mee binnen in het huis van de bejaarde man die het trio met open armen ontvangt. De oude man blijft na de diefstal dood achter. Zijn kleinzoon zal niet wegens diefstal kunnen

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

L'article 475 du Code pénal est un article très important pour la sécurité des citoyens. Il fixe la peine applicable à l'infraction communément qualifiée de «meurtre pour vol»: «Le meurtre commis pour faciliter le vol ou l'extorsion, soit pour en assurer l'impunité, sera puni de la réclusion à perpétuité».

Trois criminels attaquent un transport de fonds, tuent un ou plusieurs convoyeurs et volent de l'argent et des titres. Les faits sont établis, étant donné que l'on a constaté la présence d'indices dénonçant clairement les auteurs. Le vol de l'argent est, lui aussi, établi. La seule question importante qui reste sans réponse est celle de savoir qui est l'auteur des coups fatals. Les auteurs ne seront-ils punis que pour vol avec violences et effraction (puni de quinze ans de réclusion en vertu de l'article 471 du Code pénal)? Le meurtre de la victime ne sera-t-il puni que partiellement, dès lors que les auteurs de l'attaque ne peuvent être condamnés pour meurtre (puni de trente ans de réclusion en vertu de l'article 393 du Code pénal) si l'identité de l'auteur du meurtre n'est pas établie? Les cours d'assises résolvent d'ordinaire cet épineux problème en condamnant les trois auteurs pour complicité de meurtre pour vol (puni de trente ans de réclusion en vertu des articles 69, 80 et 475 du Code pénal).

Un problème se pose toutefois lorsque l'un des agresseurs est un descendant de la victime ou une autre personne visée à l'article 462 du Code pénal.

L'article 462 du Code pénal dispose:

«Ne donneront lieu qu'à des réparations civiles, les vols commis par des époux au préjudice de leurs conjoints; par un veuf ou une veuve, quant aux choses qui avaient appartenu à l'époux décédé; par des descendants au préjudice de leurs ascendants, par des ascendants au préjudice de leurs descendants, ou par des alliés aux mêmes degrés.

Toute autre personne qui aura participé à ces vols ou recélé tout ou partie des objets volés sera punie comme si la disposition qui précède n'existait pas.»

Un individu ne peut être puni (pénalement) pour le vol de biens appartenant à son grand-père. Or, le petit-fils d'un homme âgé se rend chez ce dernier en compagnie de deux de ses amis. Son grand-père accueille les trois jeunes gens à bras ouverts, mais ceux-ci le volent et le tuent. Le petit-fils ne peut être condamné

veroordeeld worden en bijgevolg ook niet op grond van artikel 475 van het Strafwetboek. Indien niet bewezen wordt dat hij de slagen heeft toegebracht dan blijft er weinig over om hem te vervolgen. Het niet verlenen van hulp aan een persoon in gevaar kan tot één jaar gevangenisstraf leiden (artikel 422bis van het Strafwetboek). En misschien zijn er nog wel enkele andere misdrijven vastgesteld waarvoor men de kleinzoon een kunstmatig verhoogde gevangenisstraf zou kunnen geven. Men zou bijvoorbeeld zwaar kunnen tillen aan de een of andere drug die de jonge man op zak had. Maar eigenlijk staat het gerecht tegen hem machteloos. En in een dergelijk geval heeft de straffeloosheid van de kleinzoon geleid tot mildheid voor de twee andere leden van de bende, die in theorie wel zwaar kunnen gestraft worden bij toepassing van het tweede lid van artikel 462 van het Strafwetboek, maar die men niet zwaarder wou straffen dan de «bevoorrechte» medeplichtige.

Onderhavig wetsvoorstel wil een herhaling van dergelijke toestanden voorkomen.

Door een wijziging van artikel 475 van het Strafwetboek, dat overgeheveld wordt naar titel VIII van boek II van het wetboek, wordt medeplichtigheid aan roofmoord op de ouders of de grootouders gestraft met levenslange opsluiting en wordt bepaald dat artikel 462 van het Strafwetboek niet kan worden ingeroepen in geval van roofmoord (*meurtre pour vol*), de naam die aan deze misdaad wordt gegeven naar analogie met het begrip oudermoord uit artikel 395 van het Strafwetboek. Hierdoor wordt beklemtoond dat deze misdaad voortaan als een zelfstandig misdrijf moet worden beschouwd.

De medeplichtigen aan de roofmoord kunnen als zodanig gestraft worden ook al blijft de werkelijke dader van de dodelijke slagen onbekend. De werkelijke dader zal dan desnoods de straf oplopen die voor een medeplichtige is bepaald.

Van deze gelegenheid moet de wetgever gebruik maken om een oude vergetelheid van de wetgever van 1867 recht te zetten. In artikel 476 van het Strafwetboek worden de artikelen 473 en 474 van dat wetboek vermeld, echter niet artikel 475. Artikel 476 bepaalt : « De straffen, bij de artikelen 473 en 474 bepaald, worden zelfs dan toegepast wanneer de voltooiing van de diefstal of van de afpersing wordt verhinderd door de omstandigheden onafhankelijk van de wil van de schuldigen. » Het is duidelijk dat de verwijzing naar artikel 475 niet bewust weggelaten is, maar het gevolg is van een vergissing. Artikel 476 wordt bijgevolg eveneens van toepassing verklaard op roofmoord.

Servais VERHERSTRAETEN (CVP)

pour vol et il ne peut par conséquent pas non plus être condamné sur la base de l'article 475 du Code pénal. S'il n'est pas établi qu'il est l'auteur des coups mortels, les raisons de le poursuivre sont peu consistantes. La non-assistance à personne en danger est punie d'un emprisonnement maximum d'un an (art. 422bis du Code pénal). Il est possible que le petit-fils ait commis l'une ou l'autre infraction supplémentaire qui permette d'aggraver artificiellement sa peine d'emprisonnement. Il se peut, par exemple, que l'on fasse grand cas du fait que le jeune homme était en possession de l'une ou l'autre drogue. Toutefois, la Justice est en réalité désarmée devant ce genre de situation. Et en pareil cas, l'impunité du petit-fils inclinera le tribunal à faire preuve de clémence à l'égard des deux autres membres de la bande. Ceux-ci pourraient théoriquement être condamnés à une lourde peine en vertu de l'article 462, alinéa 2, du Code pénal, mais on se refusera à les punir plus sévèrement que leur complice «privilegié».

La présente proposition de loi vise à empêcher que des situations de ce type puissent se reproduire à l'avenir.

Elle modifie l'article 475 du Code pénal, qui est transféré au titre VIII du livre II du Code, de sorte que la complicité de meurtre pour vol sur les parents ou les grands-parents sera désormais punie de la réclusion à perpétuité ; il est par ailleurs prévu que l'article 462 du Code pénal ne peut être invoqué en cas de meurtre pour vol, dénomination donnée à ce crime par analogie avec la notion de parricide de l'article 395 du Code pénal. Cette modification souligne que ce crime doit être dorénavant considéré comme une infraction à part entière.

Les complices du meurtre pour vol peuvent être punis en tant que tels, même si l'auteur réel des coups mortels demeure inconnu. Le cas échéant, l'auteur réel se verra alors infliger la peine prévue pour un complice.

Le législateur doit tirer profit de cette opportunité pour corriger un oubli du législateur de 1867. A l'article 476 du Code pénal, les articles 473 et 474 de ce code sont mentionnés, mais pas l'article 475. L'article 476 dispose que : « Les peines portées par les articles 473 et 474 seront appliquées, lors même que la consommation du vol ou de l'extorsion aura été empêchée par des circonstances indépendantes de la volonté des coupables. » Il est évident que ce renvoi à l'article 475 n'a pas été omis de manière délibérée, mais que cette omission résulte d'une erreur. L'article 476 est par conséquent également applicable au meurtre pour vol.

WETSVOORSTEL**Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In het Strafwetboek wordt een artikel 396*bis* ingevoegd, luidend als volgt:

«Art. 396*bis*. Doodslag, gepleegd om diefstal of afpersing te vergemakkelijken of om de straffeloosheid ervan te verzekeren, wordt roofmoord genoemd en wordt gestraft met levenslange opsluiting.

Hij die medeplichtig is aan roofmoord op zijn vader, zijn moeder of een andere bloedverwant in de opgaande lijn, wordt eveneens gestraft met levenslange opsluiting. Daders van een roofmoord en hun medeplichtigen kunnen allen als medeplichtigen aan de roofmoord worden gestraft, wanneer niet geweten is wie van hen de ware dader is van de doodslag.

De daders en de medeplichtigen worden gestraft alsof de bepaling van artikel 462 niet bestond.

De bepaling van artikel 476 is toepasselijk op de misdrijven in dit artikel omschreven.»

Art. 3.

Artikel 475 van hetzelfde wetboek, gewijzigd bij de wet van 10 juli 1996, wordt opgeheven.

26 januari 2000

Servais VERHERSTRAETEN (CVP)

PROPOSITION DE LOI**Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

Un article 396*bis*, libellé comme suit, est inséré dans le livre II, titre VIII, chapitre Ier, section 1, du Code pénal:

«Art. 396*bis*. § 1er. Le meurtre commis pour faciliter le vol ou l'extorsion ou pour en assurer l'impunité est qualifié meurtre pour vol et sera puni de la réclusion à perpétuité.

Quiconque se rend complice de meurtre pour vol sur son père, sa mère ou un autre ascendant est également puni de la réclusion à perpétuité. Les auteurs d'un meurtre pour vol et leurs complices peuvent tous être punis comme complices du meurtre pour vol si l'on ignore lequel d'entre eux a réellement porté le coup mortel.

Les auteurs et les complices sont punis comme si la disposition de l'article 462 n'existait pas.

La disposition prévue à l'article 476 est applicable aux infractions définies dans le présent article.

Art. 3

L'article 475 du même Code est abrogé.

26 janvier 2000

BIJLAGE**BASISTEKST**

Artikel 475 van het Strafwetboek

Doodslag, gepleegd om diefstal of afpersing te vergemakkelijken of om de straffeloosheid ervan te verzekeren, wordt gestraft met levenslange opsluiting.

BIJLAGE**BASISTEKST AANGEPAST AAN HET
WETSVOORSTEL**

Artikel 475 van het Strafwetboek

(...)¹

¹ Opheffing: art. 3

ANNEXE**TEXTE DE BASE**

Article 475 du Code pénal

Le meurtre commis pour faciliter le vol ou l'extorsion, soit pour en assurer l'impunité, sera puni de la réclusion à perpétuité.

ANNEXE**TEXTE DE BASE ADAPTÉ EN FONCTION DE LA PROPOSITION DE LOI**

Article 475 du Code pénal

(...) ¹

¹ Abrogation: art. 3